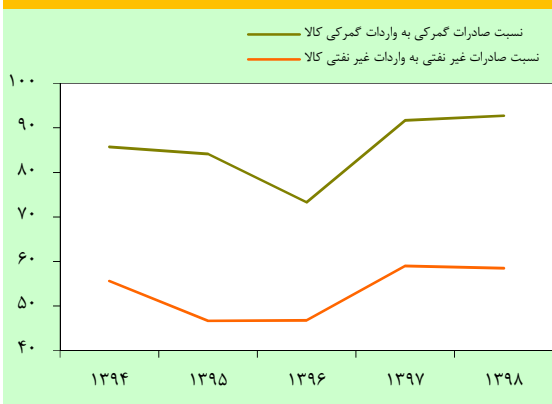

کاهش یابد. همچنین، سهم واردات از کل ارزش مبادلات با ۰/۳ واحد درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۷ به ۵۱/۹ درصد رسید. سهم واردات از وزن مبادلات نیز با کاهش ۱/۸ واحد درصدی نسبت به سال قبل از آن به ۲۱/۲ درصد رسید.

در سال ۱۳۹۸، به رغم تشدید تحریم‌های مالی و اقتصادی به صورت عدم تمدید معافیت خریداران نفت ایران و نیز تحریم صنایع فلزی کشور و به دنبال آن محدودیت بیشتر در میزان و سطح دسترسی به درآمدهای ارزی کشور، بازرگانی خارجی گمرکی کشور به لحاظ ارزش و وزن در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت.

نمودار ۱۳-۱- نسبت های صادرات و واردات گمرکی کالا(درصد)

۱۳-۱- مبادلات تجاری

حجم مبادلات تجاری اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال ۱۳۹۷ از نظر وزنی و ارزشی افزایش یافت. در سال ۱۳۹۸، مجموع ارزش دلاری مبادلات تجاری با ۲/۷ درصد افزایش به حدود ۸۵/۰ میلیارد دلار و مجموع وزنی این مبادلات با ۲۰/۳ درصد افزایش به ۱۶۹/۱ میلیون تن رسید. افزایش به نسبت بیشتر ارزش صادرات در مقابل واردات موجب شد تا کسری تراز بازرگانی گمرکی در این سال حدود ۱۰/۷ درصد

جدول ۱۳-۱- بازرگانی خارجی (بدون نفت، گاز و برق)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶			
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	ارزش (میلیون دلار)		
	۵۱/۹	۵۲/۲	۲/۱	-۲۰/۷	۴۴۰۹۲	۴۳۱۶۹	۵۴۴۵۹	۱- واردات
	۴۸/۱	۴۷/۸	۳/۳	-۰/۸	۴۰۸۸۶	۳۹۵۸۰	۳۹۹۲۰	۲- صادرات (۱)
	-	-	-۱۰/۷	-۷۵/۳	-۳۲۰۵	-۳۵۸۸	-۱۴۵۴۰	تراز (۲-۱)
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۷	-۱۲/۳	۸۴۹۷۸	۸۲۷۴۹	۹۴۳۷۹	جمع کل (۱+۲)
								وزن (هزار تن)
	۲۱/۲	۲۳/۰	۱۰/۷	-۱۶/۷	۳۵۸۲۵	۳۲۳۵۶	۳۸۸۵۶	۱- واردات
	۷۸/۸	۷۷/۰	۲۳/۲	-۶/۵	۱۳۳۳۰۲	۱۰۸۱۸۹	۱۱۵۷۰۷	۲- صادرات (۱)
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۰/۳	-۹/۱	۱۶۹۱۲۷	۱۴۰۵۴۵	۱۵۴۵۶۲	جمع کل (۱+۲)

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران
۱- بدون احتساب ميعانات گازی

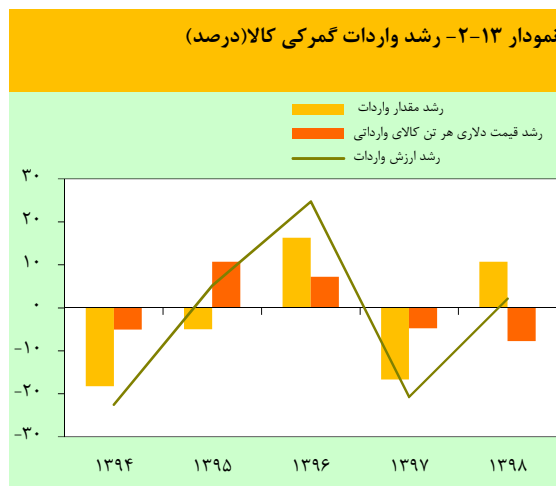
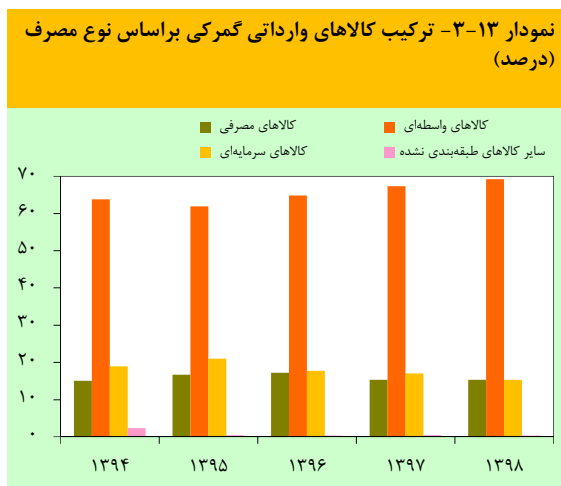
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

طبقه‌بندی کالاهای وارداتی برحسب نوع مصرف

نشان می‌دهد که سهم «مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای» از کل واردات با ۱/۹ واحد درصد تغییر در مقایسه با سال ۱۳۹۷ به ۶۹/۲ درصد افزایش یافته است. همچنین، سهم گروه کالاهای سرمایه‌ای با ۱/۷ واحد درصد کاهش و سهم گروه کالاهای مصرفی با ۰/۱ واحد درصد کاهش هر دو به ۱۵/۳ درصد رسید.

۱۳-۲- واردات

در سال ۱۳۹۸، ارزش سیف واردات گمرکی به ۴۴/۱ میلیارد دلار رسید. این رقم در مقایسه با سال ۱۳۹۷ حدود ۲/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال وزن کالاهای وارداتی با ۱۰/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۳۵/۸ میلیون تن و قیمت هر تن کالای وارداتی با ۷/۸ درصد کاهش به ۱۲۳۱ دلار رسید.

جدول ۱۳-۲- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶		
۶۹/۲	۶۷/۳	۵/۰	-۱۷/۷	۳۰۰۰۵	۲۹۰۴۲	۳۵۲۷۹	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۵/۳	۱۷/۰	-۸/۰	-۲۳/۹	۶۷۴۶	۷۳۳۲	۹۶۴۰	کالاهای سرمایه‌ای
۱۵/۳	۱۵/۳	۱/۶	-۲۹/۳	۶۷۲۷	۶۶۲۳	۹۳۶۲	کالاهای مصرفی
۰/۳	۰/۴	-۳۴/۲	-۳/۴	۱۱۳	۱۷۲	۱۷۸	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۱	-۲۰/۷	۴۴۰۹۲	۴۳۱۶۹	۵۴۴۵۹	جمع کل

وارداتی سال ۱۳۹۸ را تشکیل دادند. مجموع سهم گروه‌های مزبور از ارزش واردات گمرکی در سال ۱۳۹۸ معادل ۷۸/۳ درصد بود که در مقایسه با رقم مشابه سال ۱۳۹۷ حدود ۰/۷ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

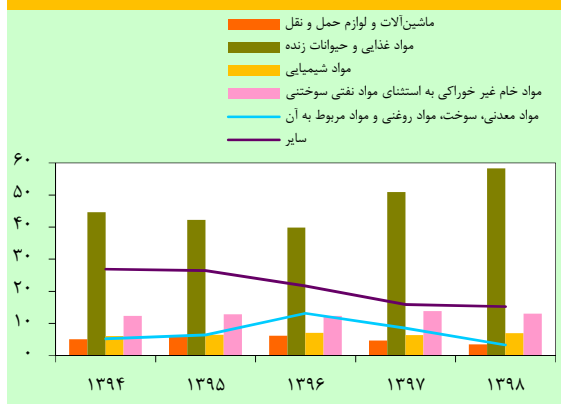
گروه‌های «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل»، «مواد غذایی و حیوانات زنده»، «مواد شیمیایی» و «مواد خام غیر خوراکی به استثنای مواد نفتی سوختنی» به ترتیب با ۳۲/۶، ۲۱/۸، ۱۶/۸ و ۷/۲ درصد سهم از کل ارزش واردات، اقلام عمده

جدول ۱۳-۳- ارزش واردات گمرکی براساس اقلام اصلی تشکیل دهنده آن

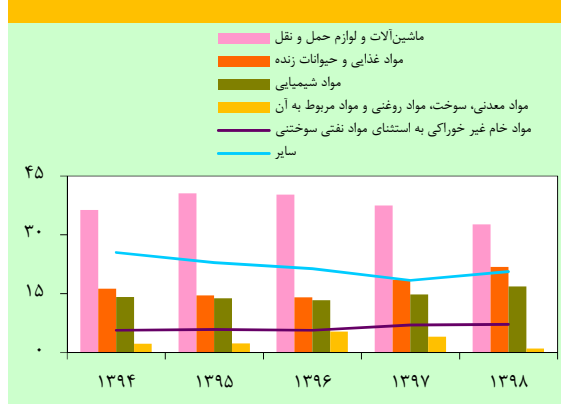
(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۶		
۳۲/۶	۳۷/۴	-۱۱/۰	-۲۶/۳	۱۴۳۷۳	۱۶۱۵۱	۲۱۹۱۶	ماشین آلات و لوازم حمل و نقل
۲۱/۸	۱۸/۵	۲۰/۴	۴/۴	۹۵۹۶	۷۹۷۱	۷۶۳۸	مواد غذایی و حیوانات زنده
۱۶/۸	۱۴/۸	۱۶/۲	-۱۱/۷	۷۴۱۹	۶۳۸۶	۷۲۳۴	مواد شیمیایی
۷/۲	۷/۰	۴/۴	-۳/۴	۳۱۵۷	۳۰۲۴	۳۱۲۹	مواد خام غیر خوراکی به استثنای مواد نفتی سوختنی
۲۱/۷	۲۲/۳	-۰/۹	-۳۳/۷	۹۵۴۶	۹۶۳۷	۱۴۵۴۲	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۱	-۲۰/۷	۴۴۰۹۲	۴۳۱۶۹	۵۴۴۵۹	جمع کل

نمودار ۱۳-۵- ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی از نظر وزن(درصد)

نمودار ۱۳-۴- ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی از نظر ارزش (درصد)

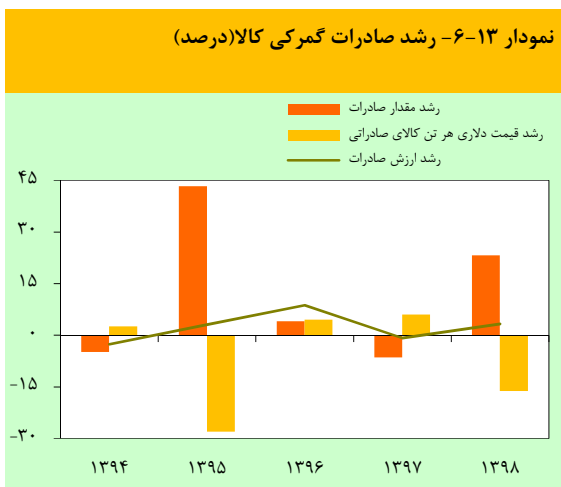
سهم قاره آسیا به عنوان بزرگترین تامین کننده نیازهای وارداتی کشور در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن ۸/۵ واحد درصد افزایش یافت و ارزش واردات از این قاره از ۲۸/۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷ به حدود ۳۳/۱ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۸ رسید. در مقابل، سهم قاره اروپا از کل ارزش واردات کشور در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن، به میزان ۸/۱ واحد درصد کاهش یافت. در سال ۱۳۹۸، ارزش واردات کالای گمرکی از قاره اروپا با ۲۵/۰ درصد کاهش به ۹/۸ میلیارد دلار رسید. در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷، سهم قاره های آمریکا، آفریقا و اقیانوسیه از واردات گمرکی اندکی کاهش پیدا کرد.

در سال ۱۳۹۸، کشورهای چین، امارات متحده عربی، ترکیه، هند، آلمان، روسیه، سوئیس، انگلستان، ایتالیا و هلند در جایگاه اول تا دهم بزرگترین شرکای تجاری ایران در بخش واردات قرار گرفتند. در گذر از سال ۱۳۹۷ به سال ۱۳۹۸، کشور جمهوری کره از فهرست ده کشور نخست در زمینه واردات کالا خارج شده و کشور انگلیس وارد این فهرست شد. در سال مورد بررسی، نسبت های تمرکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول از شرکای وارداتی به ترتیب ۵۷/۳، ۷۰/۵ و ۸۲/۹ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۷، نشان دهنده افزایش تمرکز واردات در هر سه سطح می باشد.

۱- این نسبت ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل واردات گمرکی به دست می آیند.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

«کالاهای سنتی و کشاورزی» و «کلوخه‌های کانی فلزی» به ترتیب با کاهش ۴/۰ و ۴/۸ درصدی مواجه بود. در این سال ارزش هر تن کالای صادراتی در مقایسه با سال قبل از آن ۱۶/۲ درصد کاهش یافت و به ۳۰۷ دلار در هر تن رسید.

در سال ۱۳۹۸، ارزش واردات از کشورهای عضو اسکاپ ۲۷/۴ میلیارد دلار و سهم این گروه از کشورها از کل ارزش واردات ۶۲/۱ درصد بود. همچنین، ارزش واردات کالا از کشورهای عضو اتحادیه اروپا، کشورهای عضو آکو و کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی به ترتیب به ۷/۴، ۵/۸ و ۴/۲ میلیارد دلار با سهم‌های ۱۶/۹، ۱۳/۱ و ۹/۶ درصد از کل ارزش واردات گمرکی رسید.

۱۳-۳- صادرات^(۱)

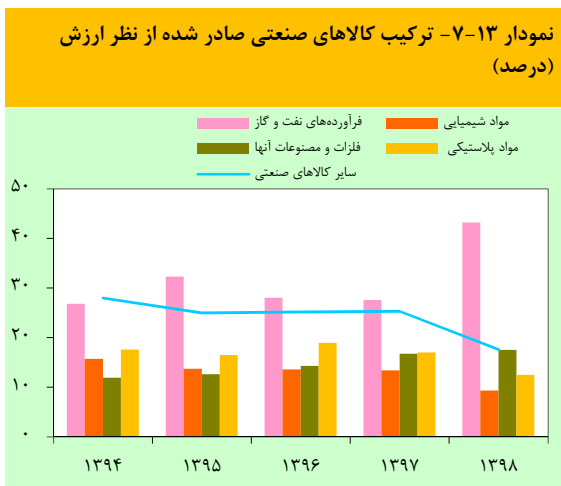
در سال ۱۳۹۸، ارزش صادرات گمرکی با ۳/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۴۰/۹ میلیارد دلار و وزن صادرات گمرکی با ۲۳/۲ درصد افزایش به ۱۳۳/۳ میلیون تن رسید. ارزش صادرات در گروه «کالاهای صنعتی» نسبت به سال ۱۳۹۷ با افزایش ۴/۴ درصدی و ارزش صادرات در گروه‌های

جدول ۱۳-۴- ارزش صادرات گمرکی

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶		
۱۲/۲	۱۳/۱	-۴/۰	-۹/۰	۴۹۷۸	۵۱۸۶	۵۷۰۲	کالاهای سنتی و کشاورزی
۲/۷	۲/۹	-۴/۸	-۳۹/۰	۱۰۸۵	۱۱۳۹	۱۸۶۸	کلوخه‌های کانی فلزی
۸۴/۹	۸۴/۰	۴/۴	۳/۲	۳۴۷۰۴	۳۳۲۳۳	۳۲۱۹۴	کالاهای صنعتی
۰/۳	۰/۱	۴۵۱/۱	-۸۶/۲	۱۱۹	۲۲	۱۵۶	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۳	-۰/۸	۴۰۸۸۶	۳۹۵۸۰	۳۹۹۲۰	جمع کل

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

در سال مورد بررسی، ارزش کل صادرات صنعتی حدود ۳۴/۷ میلیارد دلار بود و سهم این گروه از کل ارزش صادرات گمرکی ۰/۹ واحد درصد در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت و به ۸۴/۹ درصد رسید. بیشترین سهم از صادرات صنعتی مربوط به زیرگروه‌های «فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز»، «قلزات و مصنوعات آنها» و «مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد» بود.

۱ - صادرات گمرکی بدون احتساب میعانات گازی

جدول ۱۳-۵- ارزش صادرات کالاهای صنعتی

(میلیون دلار)

سهام(درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۴۳/۲	۲۷/۶	۶۳/۳	۱/۹	۱۴۹۹۸	۹۱۸۴	۹۰۱۷	فراورده‌های نفت و گاز
۹/۳	۱۳/۴	-۲۸/۲	۱/۹	۳۲۱۰	۴۴۶۹	۴۳۸۶	مواد شیمیایی(آلی و غیر آلی)
۱۷/۵	۱۶/۷	۹/۵	۲۰/۵	۶۰۶۳	۵۵۳۷	۴۵۹۴	فلزات و مصنوعات آنها
۱۲/۵	۱۷/۰	-۲۳/۲	-۷/۲	۴۳۳۳	۵۶۳۹	۶۰۷۶	مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد
۱۷/۶	۲۵/۳	-۲۷/۴	۳/۵	۶۱۰۰	۸۴۰۴	۸۱۲۰	سایر کالاهای صنعتی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۴	۳/۲	۳۴۷۰۴	۳۳۲۳۳	۳۲۱۹۴	جمع کل

کشاورزی» نظیر «زعفران»، «انواع پوست و چرم»، «حیوانات زنده» و «فرش دست بافت» با توجه به سهم آنها از کل ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی، بیشترین تاثیر را در کاهش ارزش صادرات گروه کالاهای سنتی و کشاورزی در مقایسه با سال ۱۳۹۷ داشت.

در سال ۱۳۹۸، ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی به میزان ۴/۰ درصد نسبت به سال ۱۳۹۷ کاهش یافت و به حدود ۵/۰ میلیارد دلار رسید. سهم این گروه از کل ارزش صادرات گمرکی نیز با ۰/۹ واحد درصد کاهش به ۱۲/۲ درصد رسید. در سال ۱۳۹۸، زیرگروه «سایر کالاهای سنتی و

جدول ۱۳-۶- ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی

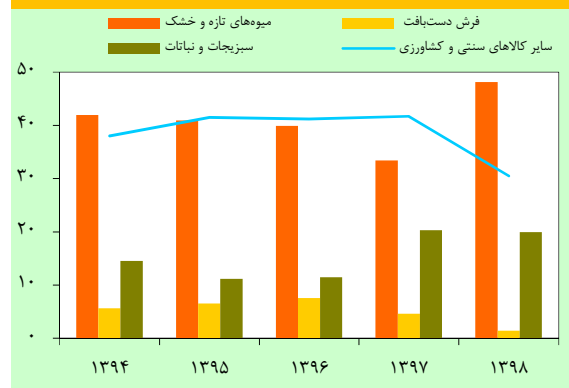
(میلیون دلار)

سهام(درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۴۸/۱	۳۳/۴	۳۸/۳	-۲۳/۸	۲۳۹۴	۱۷۳۱	۲۲۷۳	میوه‌های تازه و خشک
۱/۴	۴/۶	-۶۹/۹	-۴۳/۹	۷۲	۲۳۹	۴۲۶	فرش دست‌بافت
۱۹/۹	۲۰/۳	-۵/۹	۶۱/۷	۹۹۳	۱۰۵۵	۶۵۳	سبزیجات و نباتات
۳۰/۵	۴۱/۷	-۲۹/۷	-۸/۱	۱۵۲۰	۲۱۶۱	۲۳۵۰	سایر کالاهای سنتی و کشاورزی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۴/۰	-۹/۰	۴۹۷۸	۵۱۸۶	۵۷۰۲	جمع کل

معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط»، «مواد شیمیایی» و «مواد غذایی و حیوانات زنده» به ترتیب با ۳۶/۶، ۲۰/۳ و ۱۳/۶ درصد، بیشترین سهم از ارزش صادرات گمرکی را به خود اختصاص دادند. مجموع سهم کالاهای مزبور با ۵/۳ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۷ به ۷۰/۶ درصد رسید.

گروه‌های «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط»، «مواد خام غیر خوراکی به استثنای مواد نفتی سوختنی» و «مواد شیمیایی» به ترتیب با ۳۴/۱، ۱۶/۸ و ۱۶/۲ درصد، بیشترین سهم از وزن محموله‌های صادراتی در سال ۱۳۹۸ را به خود اختصاص دادند. مجموع سهم گروه‌های مذکور از وزن صادرات گمرکی ۶۷/۱ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۷ حدود ۱/۸ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

نمودار ۱۳-۸- ترکیب کالاهای سنتی و کشاورزی صادر شده از نظر ارزش(درصد)

بررسی اقلام صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی در

سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که به لحاظ ارزش، گروه‌های «مواد

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

واردکننده خالص بوده است. گروه «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» بیشترین تراز مثبت و گروه «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل» بیشترین تراز منفی را در دوره مورد بررسی داشتند.

مقایسه ارزش صادرات و واردات گمرکی گروه‌های کالایی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا نشان می‌دهد که ایران در گروه‌های «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» و «مواد شیمیایی» صادرکننده خالص و در سایر اقلام،

جدول ۱۳-۷- ارزش گروه‌های عمده صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۱۳/۶	۱۵/۱	-۶/۶	-۲/۳	۵۵۷۳	۵۹۶۴	۶۱۰۶	مواد غذایی و حیوانات زنده
۳۶/۶	۲۳/۱	۶۳/۴	۱/۸	۱۴۹۷۴	۹۱۶۱	۹۰۰۴	مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط
۲۰/۳	۲۷/۱	-۲۲/۵	-۵/۲	۸۳۱۷	۱۰۷۲۵	۱۱۳۱۰	مواد شیمیایی
۲/۶	۴/۱	-۳۳/۵	۴۲/۹	۱۰۶۹	۱۶۰۷	۱۱۲۵	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۲۶/۸	۳۰/۶	-۹/۶	-۲/۰	۱۰۹۵۴	۱۲۱۲۲	۱۲۳۷۵	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۳	-۰/۸	۴۰۸۸۶	۳۹۵۸۰	۳۹۹۲۰	جمع کل

۱۳-۴- رابطه مبادله گمرکی^(۱)

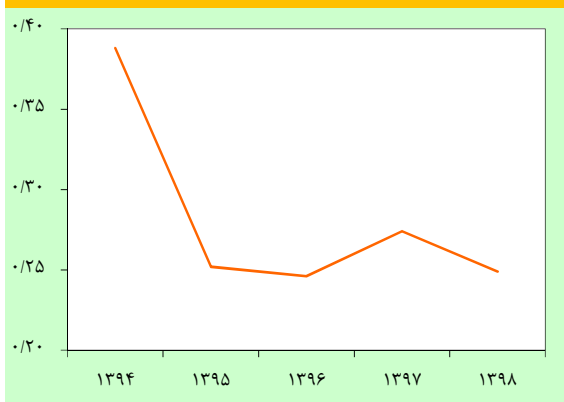
کاهش به ترتیب ۱۶/۲ و ۷/۸ درصدی قیمت هر تن کالای صادراتی و قیمت هر تن کالای وارداتی، رابطه مبادله گمرکی را تضعیف نمود و با کاهش ۹/۱ درصدی از ۰/۲۷۴ در سال ۱۳۹۷ به ۰/۲۴۹ در سال ۱۳۹۸ رساند.

جدول ۱۳-۸- رابطه مبادله بازرگانی (گمرکی) (دلار)

درصد تغییر		سال			
۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
-۱۶/۲	۶/۰	۳۰۷	۳۶۶	۳۴۵	ارزش هر تن کالای صادراتی
-۷/۸	-۴/۸	۱۲۳۱	۱۳۳۴	۱۴۰۲	ارزش هر تن کالای وارداتی
-۹/۱	۱۱/۴	۰/۲۴۹	۰/۲۷۴	۰/۲۴۶	رابطه مبادله گمرکی

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۱۳-۹- رابطه مبادله گمرکی

۱ - فقط شامل صادرات و واردات گمرکی کشور است؛ لذا رابطه مبادله محاسبه شده در این قسمت با ارقام ارائه شده در فصل دوم (تولید و هزینه ناخالص داخلی) متفاوت است.

توزیع کشوری صادرات نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۸، بیشترین میزان صادرات گمرکی به ترتیب به مقصد کشورهای چین، عراق، ترکیه، امارات متحده عربی، افغانستان، هند، پاکستان، اندونزی، تایلند و عمان انجام شده است. نسبت تمرکز برای سه، پنج و ده کشور اول در این سال به ترتیب به ۵۷/۷، ۷۴/۲ و ۸۵/۹ درصد رسید.

در سال ۱۳۹۸، مقصد ۹۴/۱ درصد از کالاهای صادراتی کشور به ارزش ۳۸/۵ میلیارد دلار، کشورهای آسیایی بود. قاره اروپا با اختصاص ۱/۶ میلیارد دلار و سهم ۳/۹ درصدی از صادرات گمرکی کشور، در جایگاه دوم قرار گرفت و پس از آن، قاره‌های آفریقا، آمریکا و اقیانوسیه در رده‌های بعدی قرار گرفتند.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۸، ارزش صادرات به کشورهای عضو اسکاپ، کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی، کشورهای عضو اتحادیه پایپای آسیایی و کشورهای عضو اتحادیه اروپا به ترتیب به میزان ۲۴/۳، ۹/۷، ۳/۱ و ۰/۷ میلیارد دلار تحقق یافت.